

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația :

BUCUREȘTI
Strada Reșală, 6

DIRECTORI :

A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL :

10 Lei pe an

PAUL DE NOLA

Trecea cu oști Alaric craiul
Și'n drumul său vandalic
Schimba 'n pustietate raiul
Pămîntului italic.
De spaimă tremara poporul
Din mare până'n mare,
Că'n piept de Got s'aprinse dorul
De-omor și răzbunare.

Trecea ducînd fără de lege
Și crimă pe tot locul;
Sub pașii goticului rege
Perit-a fost norocul
Și pacea lumii; — p'a lui urmă
Sta lanț și tiranie;
Ducea pe oameni, ca pe-o turmă,
Cu sutele 'n robie.

În drumul hoardelor păgîne
Mulți fii îndură spada
Și mulți ramas'au fără pine
Cerșînd într'o grămadă.
Remas'au gloate 'ntregi în țară
De-orfanî, a căror soarte
Era ca'n foamete să piară,
Orî singuri să'și dea moarte.

Dar s'au aflat inimî creștine
Și oameni cu virtute,
Carî s'au jurat să mai aline
Din chin, să mai ajute

Pe cei săracî: 'și-au dat parola
Plînsorî de-orfanî să șteargă —
Iar dintre ei Paul de Nola
Ținea casă mai largă.

El tot a dat ce-avea: și turmă
Și pajiște, și casă,
Și haine, bani, încît în urmă
Sărac de tot rămase.

Așa de mult 'i-a fost iubirea
De-apropelui în gîndurî,
Căci sta plîngînd din toată firea
În zeci de zeci de rîndurî.

Și-așa 'ntr'o zi, cum sta la masă,
Cu lacrimi pe geană,
Veni plîngînd la el în casă
O văduvă sărmană.

Ea geme greu, rupe vesmîntul,
Se roagă 'n desperare,
Genunchii ei aștern pămîntul :
«Aibî milă și 'ndurare!

Mî-am mîngăiat în lume dorul
C'un singur fecior numa',
Dar Goții mi-au răpit feciorul!
Ah, n'am nimic acuma,
Căci el mi-a fost întregul bine
Și cea din urm' avere
Și, dacă-l pierd, e vai de mine :
Aibî milă, dă-mî putere!...»

Stă 'n grele gânduri arhierul
 Și plin de drag ascultă,
 Apoi suspină din tot greul
 Și-a zis cu jale multă :
 «Oh, draga mea! Cumplit mă doare
 Și stropi din ochi îmi pică !
 Dar nu'ți pot da nimic sub soare,
 Căci nici eu n'am nimică!

Dar Dumnezeu e cale dreaptă
 Și 'n veci nu ne-amăgește...
 Pe fiu trei zile tu-l așteaptă,
 Că 'n trei zile sosește!» —
 Prelatul Nolei blind cuvintă ;
 Iar văduva se duce,
 In ochii ei nădejde sfintă
 Și 'ncredere străluce.

Trei zile-așteaptă ea'n suspine
 Pe fiul său, și iată !
 A patra zi feciorul vine
 Cu fața 'n seninată.
 Lung mă-sa, lung la el privește
 Și-ascultă cu mirare,
 In timp ce fiul povestește
 De-a lui eliberare.

«Eū, mamă, mă topiam cu plinsul
 Și n'am avut tăria
 S'ascult, ca să 'mplinescă dinsul
 Tortura și robia.
 Dar m'a rugat pe cer și îngeri
 Cu lacrimi nebune,
 Și m'a silit prin dese plingeri,
 Să fac ceea-ce'mi spune.

«O, dac'ai fi văzut tu, mamă,
 Amarnica-î durere !
 Și cum măi tremura de teamă
 Că n'am să fac ce cere :

Plingea cu-atita umilință
 Și jale milostivă,
 Incit a fost cu neputință
 De-ai face împotrivă!»

Vai ! biata văduvă s'abate
 Sub vorba ce primește,
 Și toată lumea din cetate
 Se miră, pătimește —
 Și toți de-alungul și de-alatul
 O știu și- văd cu toții,
 Că 'n locul unui rob prelatul
 S'a dus ca rob cu Goții !

Acest cuvint, grăbit ca focul,
 Trecea din gură 'n gură,
 Și pentru Paul pe tot locul
 Suspine se văzură.
 Tot ochiul s'a schimbat in vale
 De lacrimă fierbinte,
 Și toți il deplingeaū cu jale
 Ca fiii pe-un părinte.

O, nobil suflet cu iubire
 Ce curge din tot naltul,
 Puterilor de peste fire !
 Să meargă pentru altul
 La chin și moarte dușmănească
 Un om, numai cu gândul
 Ca pe vecin să-l fericească,
 De moarte grea scăpându-l!

Să meargă Paul, el să poarte
 Tiranul lanț, să fie
 De bună-voe dat la moarte,
 La chinuri și robie ! —
 Nimic măi sfint de cit iubirea
 Din suflete curate,
 Nimic măi nobil ca jefirea
 De frate pentru frate.

Aşa trecură luni, și Paul
 Uitat a fost ca toate. —
 Din dalbul de rubine staul
 Mărețul soare scoate
 Frumoșii cai a suta oară,
 De cînd prelatul geme;
 Vin zorî și zile, serî scoboară,
 Trec iunî de lungă vreme.

Uitat a fost Alaric craiul
 Și neamul său vandalic,
 Un raiu ajunsese din noă raiul
 Pămîntului italic.
 S'aû vindecat atîtea rane;
 O, singur Paul plînge
 Departe 'n plaiurî africane
 Sub lanțul care-l stringe!

Dar iată! Intr'o zi răsună
 Tot cîmpul de strigare,
 Și tot mai mult, mai mult s'adună
 Poporu 'n piața mare,
 Pe strade crește greu potopul
 De lume creștinească:
 «Trăiască Paul episcopul!
 Prelatul să trăiască!»

1887

«E Paul — strigă obștea toată,
 Iar Paul lăcrimează;
 El vine aducînd o gloată
 De robî carî il urmează
 Din castrele de singiurî pline.
 Văd robii-a lor căminurî,
 Scăpînd prin voile divine
 De moarte și de chinurî.

O, cum s'a 'ntors din nou no-
 Și dulcea veselie! [rocul
 Și pentru Paul pe tot locul
 Săltaû acum o mie!
 Și toți il strigă, toți il chiamă,
 Și-s veseli toți, dar nime
 N'a fost mai vesel, ca o mamă
 Pierdută prin mulțime.

În colț de stradă unde saltă
 Potopul din tot greul,
 Stă fiu și mamă laolaltă.
 Cînd trece archiereul
 Eî pleacă fruntea, mama geme,
 Șoptînd cu stînsse graiurî:
 «Oh, ține-l, Doamne, multă vreme!
 Și pune-l, Doamne, 'n raiurî!»

G. COȘBUC.

MOFTAŢIUL BLAZAT

E cu neputință ca acest tip să nu vă fie cunoscut. La teatru, în tranvai, în drumul de fier, la-ai auzit de sigur vorbind tare, debitîndu-și, cu glas sonor și cu gesturi studiate, prețiosul lui repertor de fraze ciugulite de prin gazete cotidiene, vecinic plîngîndu-se de țara asta păcătoasă, de oamenii carî-o cîrmuesc, de neamul nostru tembel, neam de faliți, de trîntorî și de palavragii, neam putred și netrebnic, în viitorul căruia el unul nu mai are nici o speranță. E, vezî bine, și acesta un mijloc de a prosti pe semenii tăi și de a-î speriea

cu cinstea ta și cu adîncimea spiritului tău de observație. Mulți, ascultîndu-l, și-or fi zicînd: «Ce bine vorbește! . . . Eată un om care dac'ar fi avut puterea 'n mină, n'ar fi făcut nici una din greșalele, pe cari cu atîta energie le înfierează».

De obicei acest palavragiū de răsîntii, căruia toate-î put în patria lui, e ceea ce se numește «un om bine situat», are o funcție importantă, garnisită cu două-trei sinecure bi- nișor retribuite, ia parte la toate serbările și banchetele ofi- ciale, intră gratis la teatru și la Ateneū, dispune de-un bilet de liber parcurs pe toate căile ferate romine și-î membru în mai multe societăți culturale. Cum vreți să nu se plîngă de-o asemenea țară?... El a trecut liceul cu mofturi. Cu mofturi și-a dobîndit un titlu universitar și tot cu mofturi a dat în lături pe cei cari aū muncit, și i-a lăsat în urma lui, departe. Cum să nu se revolte el acum în contra profesorilor pe cari i-a păcălit atîția ani, în contra miniștrilor cari i-a îmbolmojit cu vorba ș'a obținut de la ei tot ce-a vrut, în contra socie- tății care cască gura la palavrele lui și-l aplaudă, în contra nea- mului din a căruī muncă trăește așa de bine! El nu s'a trudit, el n'a asudat pentru nimic în lumea asta, toate i-aū venit de-a gata, și cînd trece pe stradă, noi ne luăm cu respect pălăria la el, și ne simțim măgulii cînd ne 'ntinde mina, și-î ținem hangu cînd își batjocorește țara. Cum vreți să nu ne desprețuiască și să nu ne trateze ca pe niște găgăuți, cînd vede cu ce puține arme ne birue, cu ce ieftene mijloace ne cucerește și ne domină! — Onoruri, funcții, atîtea succese do- bîndite repede și fără nici o osteneală, aū sfîrșit firește prin a face din el un om blazat. Vieața nu mai are pentru dînsul nici un farmec. Ar dori să vie o invazie de la Miazănoapte, să ne robească și, sub loviturī de cnut, să ne civilizeze. «Un Nerone, un nou Nerone, care să dea foc capitalei, întreaga țară s'o treacă prin foc și prin sabie — eată ce ne-ar trebui!» Și cască plictisit, în tăcerea plină de admirație și de respect a celor cari-l ascultă.

Nu e unul, nu sunt doi, ci e o șpeță numeroasă de bir-

fitori de aceștia, cari cred că e o notă de distincție și de originalitate să-și ocărăscă țara și neamul. Și noi înțelegem bine că toată revolta asta a lor e o revoltă prefăcută și numai așa de paradă, — cu toții știm că oamenii aceștia n'au lucrat nimic și n'au produs nimic în țara asta pe care-o batjocoresc, știm, că numai de plins n'ar avea dreptul să se plingă trintorii aceștia fericiți ai milostivului nostru buget, știm și cu toate astea-î ascultăm cum ne insultă, și nu le răspundem nimic. Ia să poștească un Ungur să vorbească așa de țara lui, — în fie care cetățean ar găsi un apărător al demnității patriei lui. La noi sentimentul acesta nu e încă ajuns la deplina lui dezvoltare. Cite vorbe frumoase și înălțătoare și demne de ținut minte n'au fost rostit apostolii și profetii noștri în momentele lor de fericită inspirație! Cine le mai știe? Cine stă să le mai dezgroape și să le mai scoată la lumină de pe unde-or fi dormind uitate! Dar o vorbă de ocară despre țara noastră, o necuviință pe care-a spus-o un capelmaistru zeflemist acum douăzeci de ani, este și azi repetată de gazete, ca ceva de foarte mare haz, ș'o știu și copiii. — Cum vreți ca numărul moftangiilor să nu sporească, în atmosfera asta... așa de prielnică pentru ei! Ori unde se duc, și ori când deschid gura, își găsesc mica lor galerie, gata să-î aplaude. Știu oare nemernicii aceștia cit rău ne fac, fără să vree? Iși dau ei samă cit de bine servesc, birfindu-ne așa, cauza adevăraților noștri dușmani, cari trăesc aici cu noi, și caută să-și facă arme din slăbiciunile noastre și biruință din durerile noastre?... De sigur că nu știu, cum nu știm nici noi cit de vinovați suntem când le batem în strună și facem haz de palavrele lor...

RAREȘ.

TREI NĂFRAME

— POPULARĂ —

Trei năframe albe, trei, și cu tustrele,
 Zăpadă pe lebezi chiar de-ar fi să ningă —
 Mai mindră și albă voi fi de cit ele,
 Nimeni să 'ndrăznească măcar să m'atingă!

Trei năframe roșii, trei, să vie mirii...
 Cu ele gătită cînd o să mă vadă
 Or să uite cit sint de roși trandafirii...
 Ploaie de săruturi pe mine-o să cadă...

Trei năframe de-aur mindre — trei năframe...
 Cînd m'a vedea 'n ciudă cum sint îmbrăcată
 A soarelui floare o să se distrame.
 Fetelor, a noastră-i lumea asta toată!

Ș'apoi trei năframe negre și cernite...
 Cînd le-oiu pune, Doamne, rău o să-mi mai stea!
 Ca o cucuvae o să fiu, iubite,
 Gura lor flăcăii n'o să mă-o mai dea.

D. ANGHEL.

Din carnetul unui pictor

I

O vale plină de flori, o vale largă, ondulată, unde cit zărești cu ochiul, kilometri de jur în prejur nu vezi de cit flori, flori albe și albastre. Și sint atit de dese că verdele ierbei nu-l mai zărești de cit pe alocurea, ca o pală de fin rar presărată! Toată cimpia îți pare un covor clar, plin de lumină și culoare. In fund munții, de un albastru stins, abiea se disting din cerul prăfuit, tot albastru și el, dar un albastru de mătase din alte vremuri.

In mijlocul acestui peisaj ușor și tremurător de lumină, o clădire albă strălucește sub razele de argint ale soarelui de Iulie. Suprafețe largi, simple, presărate cu ochiuri mici cit pumnul, ori cu ferestruți

lunguețe pe unde numai pisica ar putea să se strecoare; sus, sub streășină, un șir de arcade caprițioase, susținute de coloane scurte și îndesate. O singură ușă, ferecată în piroane cu măciulie groasă, căptușite cu table de fier, servește de intrare. Lateral, câteva ferestre mai largi, tot sus, aproape de streășină, lăsînd în jos spre pămînt aceeași largă suprafață simplă și luminoasă.

Aceasta-î *cula* din Gorj.

Cuvîntul nu'mi este nou. La noi în Buzeu cula, spuneau băieții din sat cînd eram la școală, este o casă cu totul și cu totul de piatră de crezi că-î dintr'o bucată. La ușa casei un lacăt cit hîrdăul. Înăuntru saci cu galbeni și pietre nestimate. Dar lacătul și cei doi soldați de piatră ce stau la ușă nu te lasă să intri; numai cu iarba fiarelor ai putea să deschizi lacătul și să pătrunzi înăuntru, dar dacă nu ești bun la Dumnezeu, soldații de piatră închid poarta și acolo putrezești.

În Gorj *culă* e o casă-cetățue de undă la vreme de nevoe boerii să poată trage cu puștile stînd la adăpost, iar în vremuri de liniște să-și poată din balcon, de sub acele arcade înflorite, sorbi ciubucul și cafeaua uitînduse cu ochianul cum muncesc oamenii pe cîmp, ori pierzîndu-și privirea în albastru de catifea al munților.

Din toată țara numai în Gorj am găsit arhitectura aceasta atît de măreață, atît de simplă și puternică, atît de armonioasă în totul ei. *Palatul dogilor răsturnat*, alb și mai puțin înflorit, asta e vechea arhitectură civilă a Gorjului. Aceeași opoziție de largi suprafețe și arcade susținute de coloane viguroase. Acolo masa e susținută de pilaștri; la noi greutatea bazei se termină prin dantela de coloane și ferestrele de lingă coperiș. Aceeași armonie; dar acolo, lingă San Marc, bogăție de artă și lux, la noi, în mijlocul florilor, în miros de sulfină și de fin proaspăt, o modestă casă boerească, albă și fără de nici o podoabă.

Evident nevoea de a se apăra a creat această arhitectură; dar această nevoe nu s'a simțit oare peste toată țara romînească?

De ce numai în Gorj acest fel de clădiri?...

* * *

Alt lucru interesant în Gorj sînt porțile curților țărănești. Casa e de multe ori o colibă, poarta e totul. Am intrat în multe case de acestea căci mă așteptam să găsesc lucruri prețioase, dar n'am găsit nimic. În *Cornești* am pățit același lucru. Nimic de cit poarta. Cîntea lui, fala lui este poarta. Și l-am văzut pe bătrîn, — sărmanul! I-au murit toți copiii și baba, și a rămas singur; vecinele îi dau să mănînce

L'am văzut desculț și cu ȋțarii cirpiți, în fața porții lui ce ar merita să fie poartă la un muzeu de artă națională.

— Moșule, cum ți-a venit în gînd să faci minunățiile astea ?

— Ia așa !

— Aî mai văzut unde-va ?

— Ba ; din capul meu !

De o arhitectură, de un lux în ornamentare !.. Stîlpii cu trei rînduri de colonete înflorite din daltă se detașează pe o broderie de ornamente geometrice ; tăbliile porții toate împodobite cu scobituri complicate, iar arcul ce unește stîlpii, avînd crucea la mijloc, e înflorit ca o cosoroabă de casă veche. Pe un stîlp, data : 1884.

Totalul, detaliile, ornamentele, amintesc stilul arab ; de unde ?..

De unde un țaran din fundul Gorjiului care nu știe ceti, doar să se iscălească a învățat, să lucreze ceva atît de frumos, care să se apropie atît de mult de stilul arab ?.. Și nu numai el, nu numai poarta lui, ci mai toate porțile din Gorj au acest caracter. Prin ce influență ?

* * *

Un alt lucru curios sînt furcile de tors. Ciobanii, știe toată lumea, petrec 4—5 luni pe an cu oile sus în vîrfurile munților. Cînd se întorc la cîmp și trec prin satul lor, trebuie să aducă ceva în dar logodnicilor lor. Dar ce ar aduce un cioban mai nemerit de cit o furcă de tors ? Furcile acestea la cari ei lucrează o vară întregă, sînt o minune de răbdare și frumusețe. Pare o broderie așa de mărunță, că trebuie să te uiți de aproape să poți vedea toate firele. Toți se întrec care să aducă furca cea mai frumoasă și se povestesc cazuri cînd ne mai putînd întrece în artă pe rival, au început să-și arate și alte talente : s'au luat la bătae, și ciomegele lor de corn, — iarăși înflorite cu ornamente și ele, — aû trebuit să deslege care va eși biruitor din acest *turnoi* cavaleresc unde daltă nu mai era în stare să facă nimic.

Ei bine, multe din furcile acestea amintesc tot ornamentația arabă, ornamentație care pe ciomegele lor devine și mai precisă. Așa măciuca unui cioban din munții Tismanei cu ornamente arhitectonice arabe scobite cu multă măiestrie și cu multă precizie de desen...

Am auzit de o presupunere că populația Gorjului ar fi dalmatino-venețiană. S'ar explica poate, căci în Veneția foarte multe clădiri sînt maurești ; dar nu e prea hazardată această presupunere ?

Dar oare arta asta civilă și țărănească nu este un reflex al artei bisericești ? Bisericile mari domnești aû fost făcute de meșteri streini din orient ; aceasta e sigur, căci prea multe forme orientale și în

special arabe și persane se întilnesc în arhitectura și ornamentația noastră veche, religioasă. Bisericile mici boerești și țărănești sînt imitații sau inspirații după cele mari domnești, iar țărani cînd au avut ceva de înfrumusețat n'aveau de la ce isvoare să se inspire de cît de la arta veche bisericească. Așa că eu socot arta țărănească o derivată a aceleia bisericești.

Este oare adevărată presupunerea mea? Chestia cred că merită un studiu cinstit și amănunțit, și pentru asta adresez rugăciunea mea oamenilor competenți, istoricilor, să ne lumineze.

STEFAN POPESCU.

CÎNTECE

I

Le-am văzut trecînd în cete,
 Se duceau spre lumii cu soare,
 Dînd din aripi pe 'ndelete,
 Cete triste de cocoare.

Așezate rînduri-rînduri
 Le-am văzut din iarba 'naltă :
 Se duceau cu-a mele gînduri
 Infrățite la olaltă...

II

Somn li-e maică ochilor,
 Și-i pustiū, mămucă,
 Da-mi-aș dorul norilor,
 Norii să mi-l ducă...

Să mi-l poarte 'n depărtări
 Pe pustiū de zare,
 Și 'n amurgul unei sări
 Să mi-l lase 'n mare.

Să'mi răsară dragălaș
 Cu frunzuțe line,
 O să treacă vre-un luntraș
 Să mi-l ia cu sine...

Z. BIRSAN.

PĂMÎNT ȘI APĂ

Constantin Mureșanu, învățător în Șilinghia, tocmai terminase desenul unei brodării frumoase, lucru pe care nevasta sa îl urmărise, cu capul plecat peste umărul lui, cu cel mai viu interes.

— Veî ști să-l coși?

Ea trecu mina-î mică din cale afară albă prin părul lui mătăsos și-î zîmbi galeș, dojenitor. Înaltă, subțire și mlădioasă, cu pelița feței delicată, ca petala de crin, nu semăna de loc a femeie trăită la țară.

— E foarte greu desenul, insistă el.

Antonia luă pinza din minile lui, apoi deschise un sertar de unde scoase la iveală o batistă așa de fin lucrată, încît ar fi putut face podoabă celei mai alese vitrine.

— Dar pe asta cine a cusut-o?

El puse batista și o flutură mai în lumină, examinînd cusătura grea și migăloasă.

— Admirabil! Ești o artistă!

O strînse în brațe, extaziat și-î sărută obrajii delicați ce se roșiseră de bucurie.

— Mai am și altele.

Deșertă scrinul: olandă, lino, tulpanurile cele mai subțiri, tot așa de frumos lucrate.

— Ce bogăție! Ce comoară!

Și din nou o strînse în brațe ridicînd-o pe sus, ca în triumf.

— De ce nu le porți?

Ea se opri înaintea leagănului micuț, așezat între cele două

Și-l săruta, aproape plingînd, strîngîndu-l în brațe cu pornirea unui copil bun și simțitor.

— Vezi bine că sunt eu. Cum? Mă credeași mort și de aceea n'ai mai venit să afli știri despre mine?

— Da, Ilie, așa te-am crezut, așa mi sa spus că ai căzut lovit în piept și te-au înmormîntat în groapa comună cu insurgenții unguri.

— Aș fi eșit și mort de acolo!

Iși scoase mantaua și o aruncă pe un scaun, în vreme ce Antonia eși timidă, apoi se întoarse curînd cu o luminare aprinsă ce-î tremura în mină. Ilie o privi o clipă, codiș, apoi se întoarse din nou spre Stoe.

— N'a fost de cît o rană mică, pe care singur am legat-o cu o fâșie de pînză din mîneca cămășii... Apoi am pornit cu oamenii la Abrud... Tu n'ai fost la Abrud, Stoe!

— Am rămas bolnav, zdrobit după ce te pierdusem prin învîlmășală, un crișan m'a ridicat în trăsură și m'a adus într'aci. După ce mă întremasem, voieam să mă întorc la mama...

— Dar ai rămas, înfundat aci, în mijlocul pădurii, neștiut de nimeni și ne mai știind nimic de vechii tăi tovarăși de luptă și de onoare..

Stoe se roși.

— Am zăcut de lungoare, luni întregi, colo în casa aceea din vale, o vezi?...

Ilie se uită pe fereastră și văzu o casă mare, cu turnulețe și coșuri negre, căzute în ruină, unde la un singur geam mai era lumină.

— Cine șade acolo?

— O soră mai mare a nevestei mele, văduvă, o sfîntă! Ea mi-a scăpat viața...

— Înțeleg. Și tu ai crezut că ești dator să rămii al lor.

— Sunt învățător.

— Știu. Înveți buchile, șase copii... Dar nu pentru asta te-am purtat eu prin foc, te-am strîns în brațe și ți-am în-

călzit sufletul la flacăra dumnezeiască, ce aprinsă trebuie să stea în toate inimele românești! De ce ai lăsat-o să se stingă?

Stoe își lăsa ochii în jos sub privirea de vultur a prietinelui său.

— Suntem în vreme de pace acum.

Ilie bătut din mîini și rise cu un așa hohot în cit Antonia, speriată, își luă fetița din leagăn și eși din odaie.

— Pace? Unde vezi tu pacea? Poate aci între pereții casei tale. Dar și aici mă îndoiesc. Nevasta ta e ungueroaică...

— Nu! E din o veche familie polonă...

— Ungurizată. E tot una. Și nu te-a numit încă *oláh* sâlbatic, *oláh* sdrăntos?... Așteaptă. La prima voastră ceartă, ocările astea o să cază ca trăznete peste capul tău. Nenorocitele! Nu te-ai gîndit că în ochii ei albaștri, cari te privesc azi blajin, cu milă, ca mîine se va trezi fudulia blestemată de popor asiatic, păgîn, și suliți otrăvite vor răsări din adîncul lor?

— Vorbești, fiindcă n'ai iubit și nu cunoști amorul.

— Unde v'ați cununat?

Stoe esită să răspundă.

— La o biserică catolică, negreșit?

— Acasă, dar un popă catolic ne-a cununat...

— Poftim! Te-ai și păpistășit!... Și eu mă gîndeam la tine ca la cel mai credincios ostaș al meu!

Sări de pe scaun și se plimbă de cîteva ori în sus și în jos prin casă. Apoi de odată se opri înaintea lui Stoe, și-i zise poruncitor:

— Trebuie să vii cu mine!

— Unde?

— În Zarand. Nu te speria. E vreme de pace, cum ai zis, nimeni nu te va spînzura. Sunt numit, de Maiestatea Sa Împăratul, prefect al comitatului, și'mi trebuiesc oameni acolo. Vrea să reclădesc puterea noastră în acel colț de țară sfășiată, arsă și pustie de nelegiuiri. Vrea să arăt o pildă frunțașilor noștri, cum să țină pieptul în lupta ce reîncepe, mult mai aprigă și mai grea acum decît atunci cînd aveam coase,

topoare și furci de fier în mină... Îmi trebuiesc oameni de inimă, Stoe, oameni tari, gata la orî ce jertfă.

Stoe simți cum casa se învîrtea cu dinsul.

Prefectul unui comitat, vechiul său tovarăș, pe cînd el! — cit de departe rămăseseră unul de altul!

Își puse capul între minî și se pierdu în gînduri.

Antonia ne mai auzind vorbă în casă, intră sfoasă, și așternu masa cu o față albă ca zăpada.

Apoi veni Catia, sora cea *sfîntă*, care dintr'o extremă bunătate, făcea pe servitoarea însurășilor, veni și fetița ei, o copilă de zece ani, uimitor de frumoasă, zglobie și deșteaptă. Și toate alergară și se învîrtiră în prejurul gospodăriei ca să pregătească oaspeții: o masă bună, o odae caldă cu pat curat și bun, unde să se odihnească după osteneala drumului; căci deși străinul stătuse toată seara ursuz, fără să vorbească cu ele, totuși așa se cădea, cu belșug și cu tignă să-l găzduiască pe un vechiu camarad al stăpînului casei.

Tocmai noaptea tirziu Antonia se deșteptă din somn și-l văzu pe Stoe — nu în patul de alături, iubitor și supus ca altă dată — ci plimbîndu-se agitat, prin curtea umedă și albă de roua nopții și de lumina lunei.

Antonia alergă la el înspăimîntată — și plîngînd îi îmbrățișă genunchii.

— Stoe, dragă Stoe, ce s'a întimplat?

El o ridică și-i răspunse cu o voce adîncă, ca din altă lume:

— Nimic, Antonio, dar ne ducem, trebuie să ne ducem.

— Unde, Stoe, unde?

— În Zarand..

CONSTANȚA HODOȘ.

IDEAL

De-apurarea m'ai urmărit
Prin noapte și prin ceață
Cu farmecul nețărmit
Al dragostei de viață.

Rămii fără prihană decî
De-apurarea în paz'amî,
Căci tu ești dorul meu de veci
Și singurul meu răzăm!

I. DARIE.

DIN VERLAINE

SĂRBĂTOAREA PÎINII

E sărbătoarea sfintă — a pîinii sărbătoare!
 Văd iarăși locuri scumpe, întors din pribegie.
 E-un murmur lung și-afară e-atît potop de soare
 Incît și umbra pare că e trandafir.

Se prăvălește aur sub fulgerul de seceri
 Ce schinteie și trece foșnind ca o aripă;
 Cîmpia geme toată de-a brațelor întreceri,
 Schimbînd mii de priveliști pe fie-care clipă.

E-atîta sirg și luptă, zoresc secerătorii
 Sub soarele ce arde pe-a holdelor podoabă,
 Și care poartă grijă ca strugurii 'n podgorii
 Să prind'un pic de miere în fie-care boabă.

Ai grijă dar' de pîine și vin, bătrine soare!
 Păstrează-ne pămîntul bogat, și dă-ne, tată,
 Paharu 'n care ride o rază de uitare —
 Copii! această clipă e binecuvîntată!

Căci din odrasla mindră ce-o dăruie pămîntul,
 Din lamura curată aleasă din natură,
 Iși seceră și 'și strînge pe seama lui Preasfîntul
 Să aibă trup și sînge de cuminecătură.

ÎN PARCUL VECHIÛ DE ZILE...

În parcul vechiû de zile, pustiû și înghețat
 Doi inși cu pași de umbre ușor s'au strecurat.

Li-s ochii stinși sub gene și buzele uscate
 Și slabele lor vorbe abia de-s îngîinate.

În parcul vechiû de zile, pustiû și înghețat
 Două năluci trecutul din somn l'au deșteptat.

— Mai ți-amintești tu astăzi de-acele ceasuri sfinte?...
 — De ce mai vrei tu oare ca să 'mă aduc aminte?...

— Cind îmi auți de nume, tot mai tresari ș'acu?
Îți mai apar în visuri, ca altădată? — Nu.

— Ah zilele frumoase, nespuse de fermecate
Cind ale noastre buze se 'mpreună! — Se poate.

— Ce-albastru era cerul și mare viitorul!

— Dar, frînt, spre cerul negru s'a dus, luîndu'și sborul.

Așa printre ovășuri ce le 'ncurcase vîntul
Mergeau, și numai noaptea le-a auzit cuvîntul.

Trad. de D. ANGHEL și ST. O. IOSIF.

București, Septembrie 1902.

LUCHIAN

După o lungă și dureroasă despărțire, trecut prin focul atitor chinuri, pictorul Luchian și-a regăsit paleta lui iubită, mult așteptatul s'a reintors printre noi.

E slab și suferind, abătut ca după-o lungă și amară călătorie. Ca să-și poată întrea sănătatea sub un cer mai dulce, la 15 Octombrie va deschide, în sala Ateneului, o expoziție de tablouri, aquarele și pastele, cu toatele peste cincizeci de bucăți — munca discretă, plină de sacrificii a unui talent puternic sentimental, a unui artist sărac de-o perfectă și atingătoare onestitate.

Elita amatorilor noștri luminați, publicul instruit și artist, vor face aceste expoziții, sîntem siguri, o călduroasă primire, — cu puțină tragere de inimă se va îndeplini un act de dreptate, de-o înaltă și profundă dreptate. Atunci, mîna convalescentă, amorțită numai vremelnice de boală, va tresări încălzită de sporul noilor puteri și cu îndoită pasiune, va intrupa iarăși visurile felurite, scumpele, frumoasele imagini colorate, cari în lungile-i zile de suferință de atitea ori vor fi fluturat pe dinaintea ochilor artistului, solicitînd vieța eternă a creațiunei. V. CIOFLEC.

ANACREONTICA

Cîntați, poeți, războaie, cîntați eroi, victorii,
Isprăvile troiane le ridicați la stele!
Eu vreau aici, la umbră, — oștaş uitat de glorie —
Să-mi celebraz în tihnă înfrîngerile mele.

Pe lira mea de aur cînta-le-voi slăvire...
Căci nu-ș înviș de nave și nici de pedestrași
Vr'unui tiran puternic; — o alt-fel de oștire
M'a-nfrînt, doi ochi mari, negri, ei singuri, dragălași!

C. XENI.